

Szerkesztési iroda:

Rimaszombat, Rimasor 25. sz. a. — Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmentlen levelek nem fogadtatnak el.

Kéziratok nem adtnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre . . . 4 frt.
Fél évre . . . 2 frt.
Negyed évre . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R.-szombat, Losonezi-utca 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetési pénz-, hirdetmény-, nyiltér- és felszámolások.

Hirdetési díj:

Egy négy hasábos petítor térfogata . . . 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után . . . 30 kr.

Nyiltér:

Egy sor . . . 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont” kiadó-hivatala Rimaszombat Losonezi-utca 24. sz., nemkülönben minden hazai postahivatal. Az előfizetéseket legzélszerűbben postautalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csupán a kiadó-hivatal vesz fel.

Egy csepp orvosság.

Üsalás, hamisítás, sikkasztás, lopás, rablás és gyilkosság napirenden. — mintha a társadalmat alkotó elemek mindenike romlásnak indult volna s egyesek dicsőségüknek tartanak oly tények elkövetését, melyek az isteni és emberi, az erkölcsi és polgári törvényekkel homlokegyenest ellenkeznek, és amelyek olykor-olykor a társadalmi rendet fejlődésében megzavarják, sőt ottan-ottan addig a meddig meg is akadályozzák.

És e kóros állapot terjedése lépést tart a műveltség és tudomány fejlődésével. — A mint amaz hódít, a mint ez új meg új találmányokat hoz létre, épen úgy találkozunk a bűnök krónikájának legújabb lapjain új meg új jelenségekkel, melyek bizonyítják fentebbi állításunkat.

És ha ezen új jelenségeket figyelmünkre méltatjuk, ha azon szellemi és testi ügyességet mérlegeljük, melylyel a bűntények egyike-másika megszületett és végre lett hajtvva, kénytelenek vagyunk megdöbbenni, látva azt, hogy oly tehetségek, melyek — ha szép és jó irányban nyernek alkalmazást, az emberiség örök haládjára tehetnék volna méltóvá tulajdomosaikat, — a haladás e korszakában válnak a társadalom átkaivá.

Sokan e bűntények alapokát az emberi szenvedélyekben találják, állítván, hogy minden hajlamnak csirája már benne van a bölcsőben alvó kisdobben s hogy e hajlamok helyes irányban fejlesztessenek, arra nézve elegendőnek tartják a nevelést, mely e hajlamok közül azt, a mi nemes, — fejleszt, hogy amazok ennek tökélyesbülése által zsbibbasztassanak el.

Azonban ha ez elegendőnek bizonyult volna, — akkor ma már nem ismernők a fegyelmi eljárást, nem hallanánk fogházakról és börtönökről, rendőrségre szükség nem volna s a tudós világ a hóhérvetel és a billineset a régiség tárukba helyezte volna el, — s most esodájára járnánk, mint azon felfede-

zett tárgyakkal, melyek az emberi műveltség fejlődésének tanubizonyságai szerint maradtak reánk.

De a nevelés és műveltség óriási vívmányai és hódításai mellett is nem csak hogy apadna a bűnök száma, de új meg új fajával találkozunk lépten-nyomon.

Igy állván a dolog az emberi kebelben élő szenvedélyek és hajlamok mellett más külső oknak is kell lenni, mely a bűntények forrása gyanánt tekinthető, s ez nem más, mint a szegénység, melynek nyomasztó hatása alól igen sok esetben tiltott utakon és módokon akar szabadulni az illető annyival inkább, mivel azt tapasztalja, hogy legtöbbször csak azokat halmozzák el a becsülés jeleivel, kik gazdagok, míg a szegény — még ha kebelének tisztaságát megőrizte is, — lenézés és megvetésnek tárgya mindenütt. Hogy ettől megszabadulni, hogy ezt kikerülni mindenki igyekszik, ez könnyen érthető.

Innen magyarázható meg az, hogy a kínákozó alkalom ingerének oly kevés bir ellene állani, legyen bár művelt vagy pedig nem.

Igy állván a dolog az emberi szenvedélyek mellett a fentebb említett bűntények szaporodását abban találjuk, hogy a társadalmi viszonyokat eléggé szabályozó törvényeink nincsennek, mert azok, a melyek most érvényben vannak, hiányosak.

E hiányokon segíteni kell.

Segíteni kell pedig az által, hogy minden községnek, — legyen az királyi város vagy falu, — határozzon, a helyi, társadalmi és megélhetési viszonyok figyelembe vételével alkotott községi törvényének kell lenni, melyben ne csak az legyen körülírva, hogy mi jogos és nem jogos, mi szabad és mi van tiltva: hanem az is, hogy mennyi jövedelmének kell lenni annak, ki egyik vagy másik helyen egyszerűen vagy fényűzőleg de mindkét esetben tisztességes uton és módon meg tud élni.

Ha valaki ezt kimutatni nem tudja, vagy oly életet folytat, melynek kiadásai jövedelmével arányban nem állanak, s így megindult azon lejtőn, mely az adósság-csinálás felé vezet: legyen jogában a község vagy város előljáróságának az illetőt figyelmeztetni, vagy ha ez nem használ — a hatósága alá tartozó kerületről ki is utasítani.

Ugy de ez a személyes szabadságnak és a tulajdonjog szentségének egyenes megsértése, — mondják sokan.

Tökéletes igazuk van. De ha kötelesség annak kezéből kiragadni a fegyvert, vagy méregpoharat, ki öngyilkosságot akar elkövetni, — mennyivel nagyobb kötelesség az illető magáról megfedkezést, midőn még eddig nem jutott s míg nevét és becsületét közönséges bünténnyel nem szennyezte be, megóvni és megtartani a becsületesség útján.

Hivjuk fel erre az illető hatóságok figyelmét, írjuk körül a megélhetési feltételeit, tekintettel az egyes helyekre és helyi viszonyokra; korlátozzuk az emberi szenvedélyeket ott, a hol azok anyagi pusztulást vonnak elébb-utóbb magok után, — akkor utját álljuk az elszegényedésnek s rövid idő alatt elérjük azt, a mit eddig hasztalan kísérletek meg orvosolni, hogy a bűntények ha egészen meg nem szűnnek is, de ily alakban és számban — mint a hogy napjainkban századunk gyalázatára tapasztaljuk. — szaporodni nem fognak.

Rimaszombat, 1884. január 15.

A hivatalos lap folyó évi január hó 13-ikán megjelent száma következő kinevezést hozta:

„Igazságügyi magyar miniszterem előterjesztésére Fornét Jenő rimaszombati törvényszéki bírót ugyanazon törvényszékhez elnökké nevezem ki.

Kelt Bécsben, 1884. január hó 9-én.

Ferencz József, s. k.

Dr. Pauler Tivadar, s. k.“

Ugy hisszük, sőt tudjuk, hogy Gömörmegyében nincs egyetlen férfi sem, ki e kinevezésnek teljes szívvel ne örülne, nemcsak azért mert ezt mindnyájan hittük, reméltük és vártuk: hanem főképen azért mert e kinevezéssel minden más

T Á R C Z A.

Népnevelési mozgalmak a múlt század végén a kishonti esperességben.

(Vége.)

II. Rész. A kötelességekről:

I-ső szakasz. A Tanítónak kötelességeiről.

1. Minden iskolai tanítónak legyen:

a.) Matrikája, melybe a tanulóknak kereszt és vezetéki neveit, esztendeit, születéshelyét beiktassa, — üres helyet hagyván a mellett, hogy oda feljegyezhesse előmenetelét s az időt melyben az illető végkép elhagyta legyen az iskolát. — Hasonlóképen tartson protocollumot is, — vagyis iskolai jegyzőkönyvet, melybe a különös iskolai eseményeket, — az iskolának a felsőbbség által lett meglátogatását jegyezze be, — s azt is, hogy minden nap a tudományok magyarázásában meddig haladt.

b.) Tanítványoknak katalogusa leczkéknek sáriessé, vagy a tudományoknak rendtartása, melyeket tanít.

c.) Esztendőnként feljegyzett táblája, melyben fel kell jegyeznie a tanítványoknak 1. Kereszt és Vezetéki neveit. 2. Hazájokat. 3. Korukat. 4. Oskolába való feljövételüket. 5. Tudományukat. 6. Erkölcsiüket hiv jegyzésekkel.

d.) A tanítóknak és tanulóknak szükséges könyveik legyenek.

e.) Ezen is iskoláknak kiszabott rendét írja le minden tanító magának.

2. Az oskolát, asztalokat, ülőszékeket és minden egyéb az oskolához tartozandó eszközöket, tisztán és egészben meg kell tartania. — Hogyha pediglen valamely az oskolához megkívántató eszközök nélkül szükölködnék, — avagy valamit reparálni kellene, azt az eklésia kurátorának jelentse be, — hogyha pediglen ez késedelmeskednek ezen dolgoknak megszerzésében, — adja tudtára az eklésia papjának, hogy ez a kurátort kötelessége véghezvitelére emléktettesse, — ha pediglen az sem használna, jelentse azt a Dekánusnak a visitáció alkalmával, — legfőképen pediglen egész igyekezettel azon légyen, hogy az ártalmas és megfojtott levegő-ég az oskolából eltávoztassék.

Arra való nézve

a.) Minekelötte az oskolások összegyülekezzenek és az

oskola befűttenek. — az ajtót és ablakokat kinyitván tiszta és szabad levegő-egyet boesásson be.

b.) A lecke alatt is valahányszor nehezebb és gözől-ések által megsűrűdött a ért, — vagy forró bűzös levegőt észre venne, minden tanítványt szabad szellőre kivezeti, — az alatt pedig gondot visel arról, hogy a kinyitott ajtón és ablakon friss levegő az iskolába bésurranhasson

c.) Semmimégy kedvetlen szagu dolgokat az oskolába meg nem szüvnd és minden ártalmas bűzőket szorgalmasan eltávoztat.

3. Mindazokat, a melyek feljebb az I-ső Részben a neveltetésnek és tanításnak módjában foglaltatnak zsinór mértéke gyanánt követni, — tanítani és véghez vinni köteles leszen, — a miben pediglen talán némely nehézségekre akadna az eránt a helybeli eklésia lelki tanítóját vagy a Dekánust tanácsul felkéri. — Ehez képest:

a.) arra utasítja a maga tanítványait, hogy az első leczkére készen jöjjenek az oskolába és mihelyest összegyülekeztek az éneklés és imádkozás után tüstént leczkézteti.

b.) A tanulóknak elméjét nem fogja terhelni szerföltött, a mit pedig meg kell tanulniok elsőben megmagyarázza és csak azokat tanitatja könyv nélkül a melyek méltók az emlékezetben megtartásra.

c.) Megójjja magát attól, hogy a helytelen kemény fenyték, komor oreza és dühösség által, avagy akármiféle képen a tanulóknak kedvetlenséget okozzon és az ifjuságnak természeti elevenséget és vidámságot meg ne fojtja, soha sem feledvén „Hogy az ifjuságot vidámság ékíti, a szomorú oreza csak a vént követi.“ Azért a tanítás közben is jó kedvet és nyájasságot mutasson, — egyszóval a vidám ifjuságon soha se kegyetlenkedjék, — hogy attól mindenkoron mint jó atya szivesen és bizodalommal hallgattassék!

4. Az oskolát és a közönséges tanításnak idejét fontos okok nélkül soha el ne mulassa és valaméddig az oskolában maradnak a tanulók, szüntelen közöttök múlatozzon.

5. Két óránál tovább vagy a hol nagyobb számú tanulók és több oskolások találtnak, három óránál tovább délelött valamint délután az ifjuságot az oskolában tartani sehol sem engedődik meg, hogy a sok ülés az egészségnek ne ártson, a tanulókat valamint a tanítót el ne foglalja az unalom.

6. A kik az oskolából kimaradnak minden nap szorgalmasan feljegyezze és a szüléket megdorgálja, hogyha tulajdon magzataikat gyakorta minden ok nélkül honn marasztanák, s ha dorgálásának sikerét nem tapasztalná a lelki tanítónak azt bejelenti, hogy ez a szüléket kötelességeikre emléktettesse, nehogy majd a tanítót hivalkodásról vádolják ha gyermekök egészen vagy nagyobbára tudatlan és ostoba fogna maradni.

7. Szerdán és szombaton délután a tanulóknak vacátiót enged, akkor pedig az ő multságukban gyakorta megjelenik és az ő játékaikat kormányozza. Sőt ezeken kívül is tetszése szerint a leczkéknek szabott idő alatt tanítványait a kertbe vagy a szabad térségre kivezeti, hogy őket legot-tan is nemesak gyönyörködtesse, de valamire taníthassa is p. o. a természet históriából, geografiából, geometriából stb. avagy a szorgalomra és munkálkodásra vezérelje, avagy a testi játékok által gyakorolja és ezen külső gyakorlások által nemesak a testnek erősségét hanem a léleknek gyarapodását is előmozdítja, hogy ez is a testtel együtt nevedek-jék és öregbedjék, p. o. a nagylelkűség, nemesség, bátorság, állhatatosság, figyelmettség erényében. Annakokaért néha a legalkalmatlanabb időben is, sárban, esőben, hidegben, havazáskor, szelben hasonlóképen a tűzhez és vízhez kivezetni nem leszen ártalmokra a tanulóknak, ha szinte nem mindnyájokat is legalább az idősebbeket és erősebbeket, fiukat külön és leányokat külön, vagy együttvéve is, kivéve azokat kiknek szüleik ezen rendtartás ellen óvással él-nének. Mindazáltal mindenkor szemmel tartsa azt, hogy semmit tulságba ne vigyen és mértéktelenül ne tegyen.

8. Minden tanító az oskolai ifjuságot Szent Mihály naptól fogvást egész Szent János napig tanítani és közönséges tanítást tartani köteleztetik. Az Exáment a dekanus helybeli lelki tanító és az eklésiabeli tagoknak jelen léteben junius havában tartatni fog. Minthogy pediglen az Exámeneknek hiteles tanubizonyságot kell tenni úgy a tanító igyekezetéről mint a tanuló előhaladásáról, arra nagyon vigyáznia kell, hogy az Exámenek szűfnyvesztő **csallomások** ne legyenek, — melyek által a hallgatóknak szemek és füleik reá szerettetének! — Annak okaért félre tevé minden azon hosszas és az időnek az irtóztató kárával járn szokott előkészületeket, elég legyen az Exámenek alkalmával a végzett leczkéknek rendjét benyújtani, a melyekből a vizsgálók tetszése sze-

mellékérdek beszámítása nélkül — egyedül és kizárólagosan egy becsület munkában eltöltött emberi élet legkiválóbb részének megjutalmazását látjuk.

S épen ezért nem ezünk dicsőenket zengeni a megtiszteltnek, hiszen multja erre nem szorul. — de mert törvény-székünknek új elnöke nem megyénknek született, s így többben, főképen pedig a nagy közönség élettörténetét aligha ismeri, jó szolgálatot vélünk teljesíteni akkor, midőn multjáról levezük a fatyolt, hogy így láthassa mindenki, hogy az, kinek kezébe a bizalom helyezte az igazság mérő serpenyőjét, méltó az állásra, melyet elfoglal s kezében az igazság mérleget félrebillenni nem fog.

Fornét Jenő született Strázsán, Szepesmegyében 1824-ben, atyja Fornét József ev. lelkész volt. — A rimaszombati gymnasiumnak 1835/6-ik iskolai évben növendéke volt. Tanulmányait bevégezvén 1846-ban köz- és váltóügyvéd lett s Torontálmegyében telepedett le, hol 1848-ban alig 24 éves korában megyei első aljegyző, majd helyettes főjegyző lett. — Hogy a haza iránti kötelességét tegyverrel is teljesítse, önkéntes csapatot szervezett, melylyel Aradtól Erdélybe ment s ennek visszafoglalásában részt vett Szeben bevételéig mint parancsnok. — Szeben bevételét után visszatért megyéjébe, s itt érte a világiosi catastropha.

Ő is mint annyian székelyelt elhagyva, menekülni volt kénytelen. Sok bujdosás után 1850-ben Pestről Balassa-Gyarmaton át a felvidékre utazván, itt felismertették s a vele ismerős megyei főnök elé állítván, választania kellett hivatal vagy fogság között.

Ekkor támadt azon gondolata, hogy a kényszerhelyzet előtt meghajolva, sokkal többet segíthet üldözött társain mint hivatalnok s Nógrádban Szécsényben közigazgatási főszolgabíró lett, 1854-ben a sziraki, később a füleki szolgabírói hivatalnak lett főnöke s mint ilyen működött 1861-ig.

Hogy e vészterhes időben sem feledkezett meg arról, hogy mivel tartozik e hazának s e haza polgárainak, kik egykor azon zászló alatt küzdöttek, mely alatt ő is harczolt, bizonyítja az, hogy többeket megszabadított az üldöztetéstől és fogságtól, nem számítva azokat, kiknek vagyonát adta vissza.

E ténykedés kifolyása lett az, hogy míg soknak beszámították azt, ha az ötvenes évek elején hivatalt viseltek, neki ezt érdemül tudták be azok, kik tetteit ismerték. — 1861-ben Gömörben törvényszéki elnök, majd 1867-ben alkotmányos uton is ez állásra megválasztván, — mint töltötte be hivatalát napjainkig, bizonyítja azon öröm, mely legközelebbi kinevezése folytán megyénk kiesinyét és nagyját áthatotta s a melylyel siettek új állásán ismerősei üdvözölni.

Ime ez főbb vonásokban az új törvényszéki elnök multja, tudjuk, hogy jövője még tetteusabb, még fényesebb leend.

Ezért mi is szívből üdvözljük őt!

Választási mozgalmak Nagy-Rőczén.

Városunkra, mely majdnem két évtized óta volt tanácsa, a legszenvetlenebb és határt nem ismerő közéletnek a többség hatalmáért, az egymást oly kitűzhetetlen úr által elválasztó két párt közt, úgy látszik egy nyugodtabb, s az oly lasszan tartó kínos izgatottságot némileg enyhítő időszak hajnala fog felderülni, mely hivatalba leendő társadalmunk legjobb erőivel egyetértve küzdeni és folyást előre haladni úgy a város valódi érdekeinek előmozdítása körül, mint a közügyek és művelődés terén.

Legalább azt engedni reménylenünk azon általunk szívesen üdvözölt esemény, mely a mai nappal történt meg városunkban. E nap gyűlt ugyanis egybe városunk választó közönségének zöme megtenni intézkedéseit a küszöbön álló városi választásokra, s a mai tanácskozáson — már előzetes tárgyalások és paktumok után — Stefanosok Károly ur, kit eddig vallott elvei oly élesen választának el a hazafias párttól, férfias komolysággal jelenté ki, miként szakít eddigi multjával, melybe fiatalkorában az akkori viszonyok sodorták, s magáévá teszi a magyar hazafias párt szent el-

rint valamit kiválaszthatnak, s abból az ifjúságot megpróbálva kinek-kinek gyarapodását megösmérhetik. Mindazáltal rövid beköszöntés és bucsuzó köszönés az exámennek alkalmasan összekapcsolhatók.

9. Nyárban az iskolai vakációk ideje az egész iskolabeli ifjúság minden vasár és ünnepnapon reggelenként a közönséges isteni tiszteltnek előtte az első és második izbéli harangozás közt az iskolába összegyűl. Itten pedig a tanítónak kötelességében áll az ifjúságot megvizsgálni és a mely tudományból csak tetszik megpróbálni, nehogy az iskolások önön tanítóikról vagy a tanításról ellejeltkezzenek s egészen el ne vaduljanak.

10. A tanulóknak erkölcsükre, valamint az iskolában úgy az iskolán kívül is szorgalmasan fog vigyázni, az ő házi életüket is gondos szemmel fogja kísérni, a jámborokat megjutalmazza a gonosztevőket megbünteti, annak okáért:

a) A kegyeseket, szorgalmatosakat megkülönbözteti, megdícséri és a másoknak példálul állítja, mindazonáltal okosan és eszesen, hogy a dícséret által felfuvalkodást ne gerjessen, s az által a gyermekek lelke romlást ne szenvedjen.

b) A súlyosabb és kegyetlen büntetésektől minden tanító őrizkedjék; ahhoz képest

aa) Meg nem engedődik a mezitelen testre veszőkkel való csapdosás, pofon ütések, ferulával való csapas, üstöknél fogva huzas vagy éppen rugdosás, sem semmiféle oly büntetések, melyeket a tanítók indulatosság közben szoktak a gyermekekre szabni.

Ha pedig lenyomatja, úgy csapja, vagy, csapassa, hogy ezen fenyték által a megbüntettetnek egészsége valami kárt ne szenvedjen.

bb) Ellenben szabad lézen tolvajokat, makacsokat és engedetleneket, megátalkodottakat, hazugokat, rágalmazókat, a kik másokon erőszakoskodnak, társaikat csuf nevekkel illetik, szemérmetlen és fajtalan szókat ejtenek vagy azt eszelelszik, hasonlóképen kik a házakat, közönséges emlékeztető oszlopokat vagy státuákat megromoskoltják gyümölestermő fákat és oltványokat megrongálják s bennök kárt okoznak, példásan megcsapatni, hogy a bűnösök magokba térjenek, a többiek pedig az ő példájukból okuljanak.

cc) A büntetések a bűn nagyságához legyenek szabva, sem kisebbek sem nagyobbak ne legyenek az elkövetett vé-

teit nemesak de azoknak ezentulra buzgó terjesztője leend a városi polgárság között minden irányban, s főterekvése leend, ezentulra városunkban eddig dult nemzetiségi küzdelmek teljes leküzdése, s a nyugalmot helyreállítva a magyarság eszméjének teljes diadalra jutatása.

Stefanosok Károly ur irányu nyilatkozatát, az összegyűlt választók örömmel vették tudomásul s őt ezek alapján — kinek férfiasan tett nyilatkozatában nines ok a képtelre, — tapasztalva a közelmúlt pár évből folytonos közeledést pártunkhoz, mint különben jellemes és szép tehetségű férfiut, szívesen üdvözlik leendő polgármesterökül, s megválasztatása után bizton várják tőle, nemesak a nemzetiségi küzdelmek által felvert hullámok teljes lecsillapítását, de különösen az utóbbi időkben lábrakapott, s mesterségesen életre keltett és semmi szentet nem ismerő demagógia üzemlének lenyűgözését, mely már akkora mérveket kezdte öltetni, hogy az itteni lakás is kellemetlenné vált az itt betelepített intelligens művelt osztályra, ki hivatását felfogva, mindig lelkesen és fáradhatlanul küzdött e kis város érdekeiért minden téren és minden alkalomból.

A város többi hivatalára is igyekszik a választók zöme oly férfiakat juttatni, kik arra legérdemesebbeknek bizonyultak, s kikről a priori felteszi, hogy hivatalos működésüknek a becsületesség s hazafiaság leend alapja s kiindulási pontja.

A mindnyájunkat meggyújtató események után örömmel várjuk a közeli választás nagy napját; mely hitünk szerint véget vet egy oly cyclusnak, melyre csak fájtól és keserűséggel fognak visszaemlékezni legjobbjaink, de különösen maga a város, mely az ildomtalan eljárás s nemzetiségi pártlathozok folytán annyira, különben jogosult érdekeit látta elejtve s végképen elvesztve.

Nagy-Rőcze, 1884. január 16.

Mihalik Dezső.

Levelezés.

Nagy-Rőcze, 1884. jan. 17.

A tisztújítási mozgalmakhoz.

Mi sem fontosabb egy város életében, mint a tisztújítás, mely alkalommal jövőjét, fejlődését, erkölcsi és anyagi emelkedését vagy süllyedését teszi hat évre le a megválasztott tisztviselők kezébe. — Józan megfontolás, a szenvedélyek fel nem zavarása kívánatik ily nagyjelentőségű tény véghezviteléhez, mert Isten és emberek előtt felelősök azok, kik lelkiismeretlenül a város érdekein kívül egyebet tekintve folynak be. — Hisszük, tudjuk, sőt megvagyunk győződve arról, hogy városunk vezérferfiát a tiszta önzetlen hazaszeretet, ezen kis városnak úgy szellemi, mint anyagi emelése vezérelte akkor, midőn Stefanosok Károly urat proponálták polgármesternek. — Ugyanis a nagy-rőcei képviselőtestületnek tulnyomó része tegnap tartott pártértekezletén határozatot hozott, mely határozatok bevezett tényeknek tekinthetők, annyival is inkább, mivel a képviselői tagok több mint $\frac{4}{5}$ jelen volt. — E pártértekezlet lefolyása a következő: Mihalik Dezső urat elnökké, Rőcsy István urat pedig jegyzővé egyhangulag megválasztották a megjelentek. — Elnök megalakultnak mondta ki a pártértekezletet s constatalá, hogy a pártértekezlet kimondott határozatai — tekintve a jelenlévők számát — biztos érvényre jutnak. Azután a város jelen állapotát vázolta, majd hangsúlyozta a most megejtendő választás fontosságát s indítványozta, hogy csupán a polgármester személyére történjen megállapodás, a többi tisztviselők s a tanács többi tagjainak kijelölésére egy bizottság küldessék ki. Indítványa egyhangulag elfogadtattott. Erre Alexy Sándor ur emel szót, mely szavakban ajánlva polgármesterül Stefanosok Károly urat, mint „kiben hazafiaság és képzettség kívül a polgárok bizalma is öszpontosul s ki képes leend a polgárok között elharapódzó pártoskodást megszüntetni.“ Ajánlata egyhangulag nagy lelkesedéssel elfogadtattott. Azután az értekezlet a tisztviselők és tanácsnokok kijelölésére Mihalik Dezső ur elnöklete alatt egy 9 tagu bizottságot küldött ki, kik utasítottak, hogy a folyó hó 21 én tartandó második pártértekezletnek az általuk kijelölteket előterjesztik. Ez értekezleten hozott határozatok a megjelentekre erkölcsi kö-

teknél, egyszóval Horácus mondása szerint (Serm. L. 1. Satyr 3. v. 117.)

„Ugy kell mértékelní a büntetéseket,

Felül ne haladják mint kell, a bűnöket,

Aki korbácsolást érdemlette legyen

Borzasztó vesszőzést testén ne szenvedjen.“

dd) Mérsékletesen és atyai indulatból csapattassa a vétkeket. (minek utánna fájdalmas érzéssel szólott volna ezen esetről a többi tanítványokhoz) nem pedig len gyönyörűségből, bosszúságból, avagy hóhéri kegyetlenséggel és dühösséggel, se nem alkalmatlan időben p. o. forró haragjában, a lezkezés közben, avagy épen a templomban és a halottnak eltakarításakor.

ee) A tanyákat, kiváltképen a lassu, gyenge, és tompa elméjűeket csak szóval dorgálja meg vagy mérsékletesen büntesse meg, s ne is egykönnyen verjen meg bárkit is azért, hogy lezkejét könnyvélkül meg nem tanulta!

11. Mivelhogy pedig az ifjúság nem csak az oktatás, de leginkább a tanítónak példája szerint formáltatik, azért minden maga eszeledeteire szorgalmasan vigyázzon, nehogy olyhas valamit kövessen el, mi őt az ifjúság előtt meguntaltatná s gyűlöletessé tehetné, vagy amazoknak gyenge sziveiket megmérgecsenítene és megvesztegethetné. Annak okáért mindennemű szélességet, gyanus társalkodást, esufolódást, káromkodást, átkozódást, **részeskedést és dobzódást** szorgalmasan kerülje. Juvénálisnak tanácsa szerint (Sat. XIV. r. 44.)

„Osmány szó, feslettség, háztól eltiltatik,

Melyben az ifjúság jóra tanittatik,

Semmi nemű czérgézt mi el ne kövessünk

Hogy a kis gyermektől is megbecsültsünk!“

12. A patronátusához, dekához, helybeli lelki pásthorhoz és az Eklésiahoz illendő becsülettel és tisztelettel viseltessék, a lelkipásthor tanácsára és utbaigazítására esendes elmével figyelmezzon, intésit kövesse és minden uton módon azon igyekezzék, hogy nemesak a pappal, de az Eklésia többi tagjaival is esendességen és jó barátságban élhessen. Tulajdon sérelmeit és panaszait elsősben a maga lelki pásthora és az eklésia eleibe adja és hogyha ezek eleit venni vagy azokat orvosolni nem akarának vagy nem tudnák, a dekánuhoz folyamodik, ettől a Sényiorhoz, a Sényiortól a köz Contuberniumra és az Esperességre apellálhat.

telelezettséggel birnak. Az értekezlet elhatározta továbbá hogy nagyságos Fornét Jenő urat, mint kinevezett törvény-széki elnököt a város s annak hazafias közönsége nevében levélileg üdvözli.

r. l.

Felhívás

Magyarország kereskedelmi ifjúságához.

Tisztelt kartársak!

Azon óhaj által vezetve, hogy a hazai kereskedelmi ifjúság szellemi művelődését s ezzel egybefüggőleg a kereskedelmi osztálynak társadalmi emelkedését tőlünk telhető módon elősegítsük:

Felhívjuk hazánk kereskedelmi ifjúságát, hogy azok, kik oly városokban vannak alkalmazásban, hol legalább 50—100 kereskedő segéd van, egyesüljenek és társulatot, egyeletet alakítsanak azon czélből, hogy önképzés s társas összejövetelek által a kereskedelmi tudományokat, úgy a kereskedőtől okvetlen megkívánható magasabb műveltséget ezen uton lehetőleg elsajátíthassák.

Az így megalakult társulatok egyesüljenek egy Budapesti felállítandó központi szövetkezettel, hogy ez által ne csak a saját körükben előforduló intézmények, hanem a kereskedő ifjúságot érdeklő minden ügyek, az országban létező kereskedő ifjúság tekintélyes számához méltóan, a központból nyerjenek elintéztet.

Felkérjük tehát, különösen a kereskedő főnök urakat, sziveskedjenek a kereskedelmi osztály társadalmi tekintélyének növelése, segédek kiképzése s a kereskedelem magyarosodása érdekében ezen ügyet pártolólág kezükbe venni, a városokban létező kereskedelmi szakképző és tantereket részünkre megnyerni és a kereskedelmi ifjúságot ilyenmő egyesülésre buzdítani, hogy így mielőbb elérhessük azon időt, hogy hazánk kereskedői a külfölddel a versenyt kiállhassák, a társadalomban az őt megillető helyet méltán elfoglalva, édes hazánk felvirágozását tőlünk telhetőleg elősegítsük!

Együttal felhívjuk az alakuló s a már fenálló rokon egyleteket, hogy az egylet vagy társulat hivatalos czímét s alapszabályainak egy példányát a „budapesti kereskedő ifjak társulata titkárságához“ (Budapest. Gizella-tér 2. sz.) mielőbb beküldeni sziveskedjenek.

A budapesti és debreczeni kereskedő ifjak társulatainak közös értekezlete.

Hírek és vegyesek.

Kinevezés. Simon Istvánt miskolczi m. kir. törvényszéki jegyző, a tornallyai kir. járásbírószághoz albiróvá neveztetett ki.

Megyénkben az orvosok száma ismét egy tekintélyes ifju erővel szaporodott, ugyanis dr. Trajtler István, ki mint assistens huzamosabb ideig működött egyik ország-hírű gyógyintézetben a fővárosban, Rimaszombatan telepedett le, hogy szerzett tanulmányait a szenvedő emberiség javára érvényesítse. Sikerdus eredményt kívánunk szép és terhes pályájához!

Városi tisztújítás Rimaszombatan. Minden nagyobb mozgalom nélkül vártuk s úgy is mult el. Szontagh Bertalan $\frac{1}{4}$ 10 órakor nyitotta meg a gyűlést, üdvözölve a város képviselőtestületének tagjait s esetetel a választás nagy horderejét: felhívta a gyűlést arra, hogy becsületos, jellemes, munkakedvel és képességgel bíró egyéneket válasszon, kik e városnak érdekeit szívükön viselik. A gyűlés megnyitása után megkezdődött a választás. Polgármesterré lett: Szabó György, főkapitány: id. Badiny Gyula, arvaszéki előadó: ifj. Nagy Ferenc, közgyámmá: id. Süteő István, építkezési tanácsossá: Hamaliár Károly, mindnyájan egyhangulag, gazdasági tanácsossá: K. Szabó József, szavazattöbbséggel, végrehajtó tanácsossá: Kovács József (szatler), pénztárnokká: Patay János, számvevővé: Szontagh Károly, adószedő pénztárnokká: Manzel József, ügyészekké: Kishonthy Gyula és Institorisz Endre, orvosá dr. Szabó Samu, alkapitányá: Barna Imre, mind egyhangulag. A választás megejtése után elnökölő alispán meleg szavakkal bú-

Különös kötelességei a templomban.

Mivelhogy a tanító nemesak az iskolának, de egyzersmind az egyház gyülekezeti körének is igazgatója és kormányzója és e részben a lelki pásthornak szolgatársa, itten is tartozik megemlékezni saját fontos kötelességeiről. Ugymint

1. a muzikai kórusra és az éneklésre jó gondja legyen; ezt annakokáért gyakorolni, tökéletesíteni és előmozdítani mindenképen igyekezzék; a karban éneklőket az énekből és melódiákból szorgalmasan oktassa, a templomban elmondandó énekekre előre elkészítse. A melyeket pedig len a közönséges vasár és ünnepnapokon alkalmasan énekelni kellene, azokról papjával értekezzen, mert ezt a jó rendtartás és az isteni tiszteltnek némely részeiben öszhangzó megegyezése megkívánja.

2. Az isteni tiszteltet és akármely kötelességeit s foglalatosságait, melyek ő tőle megkívánatnak, az elkerülhetlen szükségén kívül soha el ne mulasztja avagy ha valahova mennie kellene, az ő elmenetelét a papnak eleve korán bejelentse, a mint ellenben a paptól is ugyancsak ez kívánatik.

3. A közönséges isteni tiszteltnek alkalmatosságával ne merészellen a rektor valamit elkövetni a papnak megcsufolására. Hogy ha pedig a köz isteni tiszteltet a pap észéről valami hiba esnék, őrizkedjék azt személtetővé tenni, vagy a községnak figyelmettségét a ki azt talán észre sem vette volna akármiféle idétlen tetteivel és éneklésével arra fordítani, de a mennyire lehetséges azt elmulasztani vagy esendesen és okosan helyrehozni és elfeledni igyekezzék, bizodalmasan várván, hogy előadandó alkalommal majdan a pap is azt visszapótolja neki.

4. Az ugynevezett mendikások gyűjtött Cassájának gondját viseli és esztendőnként a lelki pásthor és eklésiai kurátor stb. jelenléteben a kezébe vett alamizsnácskákról számot ad s abból a mendikásoknak a szükséges ruhácskát megvásárolja, a feljebb valót a mi nem telnek a kurátor az Eklésia közös Cassájából fizeti.

A nevezetes munkáltnak még 3 szakasza van a felsoroltakon kívül. Egyik szól az eklésianak kötelességeiről 6 pontban. Másik szól a helybeli papnak kötelességeiről 5 pontban, s a harmadik szól a Dekánusnak kötelességeiről 7 pontban.

9. Az egész mű pedig következő zárponttal fejeződik be:

diván a megválasztottakat a reájok váró teendők pontos és lelkiismeretes teljesítésére, az alig 3/4 óráig tartó gyűlést berekesztette.

A rimaszombati kaszinó évi rendes közgyűlését e hó 13-ikán tartotta meg saját helyiségében. A szép számmal összegyűlt tagokat Török János, a kaszinó igazgatója üdvözölte s mielőtt a gyűlést megnyitotta volna igaz érzelmeiktől áthatott hangon emlékezett meg azokról, kiket a zord halál közülünk a lefolyt 1883-ik évben elragadt, s midőn ezeknek emlékére egyenkint és egyetemesen áldást mondott: a gyűlést megnyitotta. Itt mindenk előtt a múlt évi s már a számvizsgáló bizottság által átnézett s a választmány által felülvizsgált számadások lettek bemutatva, melyekből kitűnik, hogy dacára a több rendkívüli kiadásnak, a testület anyagilag is folyton gyarapodik, hogy a tagsági díjak a megelőzőtt évekhez mérten sokkal pontosabban folynak be, úgy, hogy az 1883-ik évet leszámítva alig van kint a tagoknál valami, ezek is jobbra olyanok, kik városunkból eltávoztak. A számadás tudomásul vétele után elfogadta a közgyűlés a választmány azon indítványát, hogy mindazok, kik folyó évi ápril hó 1-ső napjáig a múlt évi tagsági díjakat ki nem fizetik, az egylet tagjai lenni megszűnnek s a tagok közül a választmány által azonnal kitorúlhatók. Több apró ügynek elintézése után, elnök a gyűlést berekesztette.

Mennyi képviselő választásra jogosult van Gömörben? Most midőn a jelen országgyűlés utolsó ciklusa is vége felé jár, ezélszerűnek látjuk kerületenként közölni a választók számát, melyből kétségtelenül kitűnik az is, hogy csak megyénk területén is mily nagy e számok közötti különbség. A rimaszombati kerületben van: 2319, rimaszécsiben: 2166, a rozsnyóiban: 1536, a putnokiban: 1929, a köviiben: 1327, a jolsvaiban: 1739.

Jóteköny czélú bál Jolsván. A jolsvai kaszinó folyó évi február hó 2-ikán saját könyvtára gyarapítására jótekönyvezéi álarozos bált rendez. Belépti díj 1 frt. Kezdeté 8 órákor. Jegyek előre válthatók Remenyik Ede ur kereskedésében. E táncmulatságot a jóteköny czélra való tekintetből ajánljuk olvasóink figyelmébe.

Műkedvelői előadás. Nagyrőczen a műkedvelők folyó január hó 26-án a polgári iskola javára jótekönyvezéi színi-előadást rendeznek, mely alkalommal előadják: „Apró félreértések“ vigj. I felv.; továbbá „A közügyek“ vigj. I felv. és „Az egyetlen leány“ vigj. I felv. Az előadást tánc követei. Helyárak: Kőrszék 1 frt 50 kr. Zártszék 1 frt. Ülőhely 60 kr. Allóhely 50 kr. Emeleti zártszék 1 frt. Ülőhely 60 kr. Karzat 20 kr. Estélyre belépti díj 50 kr.

A csizmadia ifjuság bálja e hó 13-ikán volt Rimaszombatan. E táncmulatság, mely eredeti typusát még most sem vesztette el — a mennyiben patriarchális színezetét megtudta őrizni az utanzások között is, igen kedélyesen folyt le, s úgy a résztvevők rendezőség, mint a az ereménnyel meglehetnek elégedve.

Érdekes törvényszéki tárgyalás volt e hó 17-ikén Rimaszombatan. Ugyanis ekkor tárgyalták Gömöri Pál és Jánosnak bűnügyét, kik Lenkey Dániel ugyancsak imolái lakosnak meggyilkolásával vádoltattak. — E tényállás röviden a következő: Ragályi Károly és Lenkey Dániel húzamosabb idő óta viszálykodásban éltek a Gömöri családdal. A versengős eleinte koresmai legényeskedésben nyilvánult mindenik első akarván lenni a csardában. — Történt azonban, hogy a múlt év szeptember havában a közös legelőn Ragályi Károly és Gömöri Pál összeshöllalkoztak, s itt már tettelegesséig ment a dolog, sőt e birkozásban részt vett Lenkey Dániel is, ki nem messze krumpliját őrizte. — Azonban a dolognak minden komolyabb eredmény nélkül vége lett. — Ettől kezdve kölesönös fenyegetések táplálták a gyűlöletet, sőt egy ízben esaknem koresmai verekedéssé fajult az összetűzés, melynél Ragályi még puskával is fenyegette ellenfelét. Végre megelégedött mindkét félben az, hogy egyiknek vagy másiknak pusztulnia kell s csak az alkalom hiányzott, hogy találkozhassanak s melyik részről lesz az áldozat, azt a véletlen döntötte el. — Ugyanis nem sokára Gömöri Pál és János találkozottak Lenkey Pállal s azt

„Ezen Methodust egyesült igyekezettel szerzették és lerajzolták e következő Seniorális Deputátusok:

Fejes János, Tekint. Hont és Gömörvármegye táblabírája és Főtisztelendő Kishonti Esperességnek V. Inspektora.

Holkó Mátyás, Szálnoki Eklésiának lelki pásztorja és N. s Főtiszt. Kishonti esperességnek Conseniora.

Szabó Mihály, Rimabrézói Eklésiának lelki pásztorja és Főtiszt. Kishonti Esperességnek Dekánusa. (Ezen munkálatnak magyar szövegbe foglalója)

Kollár Sámuel, az ozsgyáni evangy. iskolának Rektora.

Kmetty Pál, a rimabányai iskolának Rektora.

Ugyan kegyes olvasó! Ki a népnevelés ügye iránt érdeklődöl, s figyelmesen olvastad végig ezen majdnem egy századdal ezelőtt létesített tanügyi munkálatot, mit gondolsz magadban ezen munkálat felől? Elisnered-e, hogy a jóakaratu s hazafias gondolkozásu tudós szerzők korunknak a népiskola iránt támasztott kívánalmi színvonalán állottak-e avagy talán azon túl jóval felül is emelkedtek? Bizony felül! Bizony felül! Nekem legalább úgy tetszik, hogy a lényegyet tekintve ma napság sem kívántatik több a népiskolából minthogy azon eredményt elérje, melyet e munkálatban már 86 évvel ezelőtt részletezték s körvonalaztak a kishonti Esperességnek nagyszellemű munkás vezérferfiái. Az 1868. évi 38. t. cz. mintha csak az ő nagyszellemű befolyása alatt készült volna, ámbár nekem az ő munkálatok számos oknál fogva ezérlányosabbnak tűnik fel vállalkozási tekintetektől mint a hivatolt törvényezők, s öszintén bevallom, hogy nézetem és meggyőződése az, miszerint esperességünk iskolaszéke legkevésbé sem fogna véteni a mai törvény követelményei ellen, ha a fenti tanügyi munkálat szövegét mai körülményekhez módosított átalakítással venné iskola kormányzó működésének zsinórmértékül. Csak az történének meg iskoláinkban, s iskoláink által mit a fentidézett munkálat kíván, s hiszem nem fog reánk panaszolkodni sem szeretett protestans Egyházunk, sem édes szülő anyánk Magyar Hazánk!!

Kelt Rimabrézón, 1883. december 15-én.

Liszky János, ev. lelkész.

balta s vasvilla szurásokkal megölték, melynek elkövetése után Gömör Pál a tornallyai járásbírósnál magát feljelentette. A tárgyalást Fornét Jenő törvényszéki elnök vezette, szavazó bírák Madarassy és Fehérváry voltak. A vádat Kubinyi Aladár királyi ügyész terjesztette fel, szakavatott vádbeszédet tartott, melyből az éles társadalmi vonások s népünkkel — fájdalom — gyakori, nem emberhez illő lélektani állapotok domborodtak ki. — Védők Hubay Miklós és dr. Strausz voltak. Amaz a fővádott Gömör Pálé, ez pedig Gömör Jánosé. Hubay vádbeszédeben lélektani és bölesészeti szempontból fogta fel a tényállást, hivatkozva a népéletben gyakran nyilatkozó önzéretre, mely ha izgatás és fenyegetés által tul hajtatik, ily szomorú drámának lesz előidézője, míg Strausz védenéjét — minthogy a fővádott a tett elkövetését egészen magára vállalta, felmenteni kérte. — A vádindítvány 15 évre szólt a fő, 5 évre a mellékvádottára nézve. A törvényszék fővádottat 10 évi fegyházra és hivatalvesztésre, másodrendű vádottat pedig 2 évi fegyházra ítélte s őket a per- és rabtartási, valamint az özvegy részére fizetendő kárterítési költségekben egyetemlegesen elmarasztalta. Mindkét rész fellebbezést jelentett be.

Vitriol-dráma Dobsinához közel a zabovai koresmában e hó 2-ikán Prozba János bányász egyik társával reggelizett, hova néhány percz múlva Holvar Julianna szobaleány is be ment, s ott miután egy párszor a szobán végig ment, hirtelen megfordult s a kezében levő eserépedény tartalmát, mely vitriol volt — Prozbának szemé közé öntötte. A vitriol Prozbának arcát éktelenül összegegette s hihetőleg mindkét szemévilágát elfogja veszíteni. A leány kérdőre vonatván tettének okán azt mondja, hogy másfél év óta Prozbával bensőbb viszonyt folytatott, melynek jele is mutatkozik, de miután erről értesítette Prozbát, ez a legundokabb vételre akarta reá venni, hogy t. i. leendő gyermekét sikkasztza el. Azonban ő ezt tenni vonakodván, Prozba elhagyta s más leányt akart nőül venni.

Sikkasztás a miskolczi postán. Miskolczon a napokban egyik hivatalnok pénztárának vizsgálata alkalmával 300—320 frtnyi hiányt vett észre a postafőnök. Az illető tisztviselőt azonnal kérdőre vette Manschell Vincez főnök, tettét az illető töredelmesen be is vallotta. Adatott a fenyítő bíróságnak.

Irodalom.

A „Pesti Hírlap“ melyre a hó bármely napján lehet előfizetni, kitűnő országgyűlési karczolatai által, melyeket Mikszáth és Törs Kálmán szellemes írónak írnak, kedvenczévé lett az olvasókönnyűségnek. E karczolatok a legelőkelőbb kiszínezett képét nyújtják a főrendi s a képviselőház ülésének. Első rendű publicistáktól irt magvas vezérezikkek, gazdag távirati rovat, változatos tárczák, érdekes levelek a világvárosokból és számos más politikai és szépirodalmi közlemény a leggazdagabb tartalmu lappá teszik a „Pesti Hírlap“-ot, mely egyuttal a legelőkelőbb is. Napenként két iven, azaz 16 oldalra jelenik meg, minden héten egy-két zenedarabot közöl mellékletkép s előfizetési ára mégis csak 14 frt évenként. Mindenki, a ki a kiadóhivatalhoz fordul (Budapest, Légrady testvérek, nádor-utca 7.) nyolcz napig ingyen kap mutatószámokat a „Pesti Hírlap“-ból. Megrendeléseknek ügyelendő, hogy csak a „Pesti Hírlap“ irandó.

A „Magyarország és a Nagyvilág“ című szépirodalmi és ismeretterjesztő képes heti lapnak idei évfolyamából három számot kaptunk már. Valamennyi szebbnél szebb illusztrációkat és becses irodalmi dolgokat tartalmaz. A legújabb szám a főrendi házi ellenzék vezérferfiái közül Haynald bibornok, Schlauch püspök, gróf Cziráky János és gr. Zichy Nándor arczképeit hozza. — Művésznők arczképesarokka is megindult a „Magyarország és a Nagyvilág“-ban, mely bemutatja a hírneves hazai és külföldi színésznők és énekesnők művészi kivitelű arczképeit. Eddigél Sarah Bernhardt, Materna Amália, Gerster Etelka, Patti Adél, Luca P. Albáni és más elsőrendű művésznők arczképei jelentek meg. Minden szám nyolcz-tíz illusztrációt és két iven beszélyeket, rajzokat, tárcza-leveleket, történelmi, földrajzi és természettudományi czikkeket tartalmaz legjobb íróinktól. A legutóbbi számokban Dalmady Győzőtől, Mikszáth Kálmántól, Jakab Elektől, Várady Antaltól stb. jelentek meg közlemények. A Magyarország és a Nagyvilág kiadóhivatala (Budapest, Légrady testvérek, nádor-utca 7.) mindenkinek, a ki hozzá fordul, ingyen küld mutatószámot.

A „Nemzeti Újság“ a legelőkelőbb és legdiszesebb képes politikai napilap, most lép második évfolyamába. A „Nemzeti Újság“ programja a lap czime. Független irányu lap, mely küzd a gazda, munkás, az iparos, a hivatalnok, e haza összes polgárainak, a magyar remzetnek érdekeiért, küzd bátran, kitarotán, semmitől sem rettenve vissza. Kérlehetetlenül támadja és ostromozza a helytelen politikai irányt, a társadalmi kinövéseket és fordésegeket. A „Nemzeti Újság“ nem függ senkitől, nem áll senkinek befolyása alatt és csak a közönség érdekeit tartja szem előtt. Somogyi Ede e lap felelős szerkesztője és kiadótulajdonosa, ismert régi író, ki nem kimélve áldozatot, fáradságot, oly lapot ad a magyar olvasó közönségnek, mely nemcsak kiállja a versenyt más hasonló vállalatokkal, hanem felül is mulja azokat. A „Nemzeti Újság“ ezimlapját napoként gondos kivitelű, szép, lehetőleg actualis kép díszíti. Vasárnapi melléklete a „Múltató“ tartalom és kiállítás dolgában vetekedik bármely hazai képes lappal. A „Nemzeti Újság“ ezenkívül ad napenként mellékletet. Az iparos s napiérdeku közleményeken kívül megtalálja az „Iparügy“, a kereskedő és gazda a „Kereskedelem és mezőgazdaság“ című mellékletet. „Törvényszéki Csarnok“ című melléklete szenzációs bűntügyeket ismert, hoz érdekes törvényszéki tárgyalásokat, ezek keretébe illő érdekes képeket. Holgyek részére a „Nemzeti Újság“ a „Divatlap“ című mellékletet adja hasonlóképen illesztve. Néptanítók részére a „Népnevelés“ mellékletük. Nagyszámú vidéki levelezői összeköttetései a fővárosban, lehetővé teszik a „Nemzeti Újság“-nak a gyors és pontos értesülést. A „Nemzeti Újság“-hoz gazdag újdonsági és törvényszéki rovatot, tárczazikkeit, szenzációs érdekesítő regényeket, talányokat stb. Munkatársai: Arányi Miksa (párisi levelező) Bánfi Sándor, Erdőy Bella, Darvas Aladár, (bécsi levelező), Cselléry Mór, Hoffmann Mór tanár, Iványi Odón, Kerezag Vilmos, Komócsy József, Kiss József, Mócsy Zsigmond, Muray Károly, Marezányi György, Pósa Lajos, Porzolt Kálmán, dr. Radó Antal, (római levelező) dr. Prem József, Reviczky Gyula, Sasváry Ármin, Solder Hugó, Szávay Gyula, Sziklas János, Szatmáry Mór, dr. Várady Antal, Vészy József stb. Pálmay Ilka a népsziuház kitűnő művész-

nője már két ízben irt a „Nemzeti Újság“-ba szellemes tárczákat és a lap bírja több kiváló művész és művésznő ígéretét, hogy közreműködésükkel gazdagítják tartalmát. A „Nemzeti Újság“ szerkesztősége s kiadóhivatala Budapest nádor utca 17. szám. Előfizetési ára egy évre 12 frt. Kiállítás, tartalma és politikai irányja oly fényesek, hogy ezekenél fogva melegen ajánlhatjuk az olvasó közönség figyelmébe.

A „Szólészeti, Borászati és Gazdasági Lap“ 5. évfolyamának I. száma megjelent. A mint a cím is mutatja, úgy a szólészeti, borászati, mint a mezőgazdasággal foglalkozók szakközölyne. Állandó rovatai: I. Szólészeti és borászati. II. Mezőgazdaság. III. Vegyesek. IV. Vidéki levelezések. V. Irodalom és egyletek. VI. Beérkezett újabb kérdések. VII. Kérdések és feleletek. VIII. Üzenetek. Hozkeretében vágó szakközleményeket, újításokat, találmányokat stb. Mutatószámokat felszólításra szivesen küldenek. Előfizetési ára: egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt. Megjelen Kassán minden hó 15-én és 30-án. Szerkeszti és kiadja Maurer János, borászati szaktanár, (Kassa, Maurer-udvar).

CSARNOK.

A fekete pontok.

(Elbeszélés)

Írta: Merényi László.

(Folytatás.)

— Szól fiam, akkora süvítő lesz benne, mint a botom.
— Az agárfejú?
— Az agárfejú.
— De apám, szólt közbe Laczi, az agárfejú botnak baja van!
— Mit, az én botomnak?
— Annak. Dezső kiguvasztotta az egyik szemét.
Mit?! az agárfejú botom egyik szemét kiguvasztotta, vagy is jobban kivette?! Ejnye semmirekellő, hát hogy merted kivenni a szemét, he? Hozzátk elő azonnal, hadd lássam!

Laczkó a sarokból előkereste az agárfejú botot s oda tartotta édes apja szemé elé, hogy lássa, a kiszemtelenített agárfejú botot, annak bizony már csak egy szemé volt, mert a másik szem helyett csak egy sötét lyuk tátongott az elkedvetlenül apára.

A gaz kópé kivette az egyik szemét, hát mért tetted azt semmirekellő he? felelj azonnal és ne pityeregj!

— Hát — hát — papa — megakartam nézni — hogy milyen belől a — szemé.

— Ide állj — állj ide s felelj: mért akartad azt megnézni, he?!

— Hát — hát — igazi szem-e az; hát — hát — lát-e azzal ez a kutya?

— Ne szepegj, azért akartad megnézni, azért. Most már lóduj a sarokba s nem kapsz reggelit, ez a büntetésed érted? Nem kapsz reggelit. . . . Szegény bot, drága szent ereklye! . . . De ha már kivetted, hát hová tetted az agár gránát szemét, felelj, tüstént felelj, mert rögtön! —

— Ott van, — szólt szepegve Dezső a sarokból — ott van — a mellényem — zsebében.

— Hol, melyikben?

— Hiszen csak egy mellényem van!

— Vedd elő a Dezső mellényét s keresd meg Laczi fiam, ha előkerül, újból beillesztjük.

— Nines itt apám egyikben sincs, mert hisz lyukas mind a két zseb.

— Lyukas? Ejnye feleség, hát mért nem ügyelsz jobban a gyermekek zsebére, mért nem varrod be he?

— Ugyan kedves férjem csöndesedjél, hisz bevartam én azt más kétszer is, de már a tű se állja a varrást, annyira keshedt, mert hisz ha hiányzik is az egyik szemé annak az agárnak, ott van a másik s a mennyi szüksége van annak a kutyának a látásra, egygyel is láthat az eleget. Szót sem érdemel.

— Nem érdemel? Nem értesz ahoz Viczám, de ha elmondom a bot történetét, te is másképp vélekedel és több tisztelettel viseltetsz iránta: mert e bot egyetlen e m l é k e s a t y á m t ó l; kisértő társa, barátja volt míg élt. Ez egyetlen drága ereklye maradt róla reám, mert a többi holmiját elvették rosszakaratu emberek, de e botot — e botot meghagyták nekem, mert nem látták értékes szemét, — tán azért hagyták — mert különben ezt is elvették volna. Apám nagyapámtól kapta s az ismét apjától, így örököltük firól-fira. Elődeim sértetlenül megőrizték e botot és az én birtoklásomban kellett annak sérülést szenvednie. Piha! Szégyen és gyalázat ránk s az egész családra! Es mind ezt te követted el gaz kópé, ki nek én mindjárt a hátára rakom az emléket az emlékezet okáért, ezzel az agárfejú rózsafa bottal, hogy máskor — —

— Bende, az istenért, ne bánts az a gyermeket!

— Elj a szony, egész napom elrontotta e roz kőlyök.

Varga Bendeguz aztán kedvetlenül fogott az öltözködéshez, kedvetlenül költötte el párolgó kávéját, kedvetlenül távozott el otthonról és kedvetlenül ment a hivatalba, s ott kedvetlenül telepedett le íróasztala mellé, mely az ablaktól számíttva — miát már érintém — ép a második volt abban a szük, czellaserű szobában.

Ezt az epizódot azért beszéltem el ilyen részletesen, hogy a következőket megérthessük, — s ennek elmondása után visszavezetem olvasóimat oda, a honnan kiindultam.

* * *

De tán már ideje volna kissé körültekinteni abban az irodában, a melyben Varga Bendeguz dolgozott és szemügyre venni, hogy néz az ki, miként van berendezve?

Hát biz az az iroda ugy néz ki, mint a hogy az irodák legtöbbje ki szokott nézni, butorzata egyszerű, igénytelen s legtöbbje puha fa, mely sötétzöldbe játszó sárgásbarna színnel volt bevonva, lehet, hogy az alapszíne valamikor fehér volt, aztán sárgára mázolták, ezért sötétzöldbe játszó bizonytalan színezettel bírt itt minden butor. Egyedül a tanácsosnál, ki a szomszéd szobában dolgozgatott, tettek némi kivételt, mert míg a többi hivatalnok mindegyike csak színelegyött fa-széken üldögélt, neki már egy vedlett ruganytalan ruganyos diván is jutott kényelmére, no meg egy káros öreg szék is és aztán meg az asztala is zöld posztóval volt bevonva. Nagy kitüntetés volt ez mind, mert arra a vedlett divánra számitástnek még ülni sem volt szabad kinalás nélkül.

A mi a berendezést illeti, az bizony egy kevésbé sajtáságos rendezési képességre és még sajtáságosabb felfo-

gásra mutatott, mert a tisztviselők zsufolóság össze valónak szorítva és jobbra négy asztal állt egymás mellett, s tán az ötödikkal is kitöltötték volna, de a kályha és a benyíló ajtó nem engedte.

Az első asztalnál, no meg a többinél ülő tisztviselők is örökös léghuzamnak voltak kitéve, mert a szoba böles építője gondoskodott arról, hogy a hosszú, keskeny szoba egyetlenegy nagy ablaka ép szemközt legyen az ajtóval, pedig az épület ezen része az északi szél barátságos és gyakori érintkezésének volt kitéve.

Azért mihelyt nyílt az ajtó s valaki belépett, az ablaknál ülő tisztviselő azonnal felütötte fejét az ügyiratok közül és várta: vajjon az illető belépőnek lesz-e annyi embersége, hogy mint jóra való emberhez illik, beteszi maga után az ajtót vagy nem? Es ha nem tette be az az illető menten felállt, katonás nagy léptekkel megmérte a szűk ezellaszorú szoba hosszát és szép esendesen, megjegyzés nélkül betette az ajtót. Bámulatlan türelemmel megáldott jóra való és becsületes magyar ember volt e tisztviselő kit türeiméből s majdnem azt mondom közönyéből nem egy könnyen lehetett kibozni. Pipászó mellett folytonosan dolgozott s csak néha, úgy elvetve szolt oda Vargának:

— Hideg van koma!

— Hideg ám.

— A nyakam egészen megmeredt a léghuzamtól, alig tudom fordítani; aztán a lábam is fázik, térdig alig érzem.

Vigasztalhatja magát koma: én meg térden felül is alig érzem.

No de ha kijutott is mindkettőjüknek a léghuzamból: kárpótlásul elegendő világosságot nyertek az egyetlenegy nagy ablakból, mely jótéteményben az utánuk ülő másik két tisztviselő azon egyszerű okból nem részesült, mivel a világosság terjedése is törvényt követ s e törvény szerint a hosszú szoba minden részében nem terjesztheti egytormán jótékony sugarait; mert hát a világosságnak az a törvénye. — De ennek meg a világosság maga volt az oka. mért követ örök és változhatlan törvényt s mért nem tesz kivételt a munkás számtisztek kedvéért? — Balra két, illetőleg egy kis asztallal együtt, mely alig érdemelte meg ezt a tisztelést, íróasztal. Három asztal volt elhelyezve s mindegyik mellett mondanom sem kell, hogy egy-egy tisztviselő foglalt helyet, kivéve egy kis asztalt, mert a mellett rendszeren egy gyakornok-féle ember üldögélt. Es gyakornoknak, ujjong s így kezdő tisztviselőnek, a kiből még csak ezután lesz valami, az a kis asztal is jó, mert úgy kívánta azt a bevett rossz szokás. Igaz, hogy ezerszerűbb beosztás mellett — mert lám, a tanácsos ur egy sokkal nagyobb szobában, csak másodmagával, míg a másikban dolgoztak hatan. — ennek a hivatalnok-i pótléknak is juthatott volna külön hely, de a bevett rossz szokást meg kellett tartaniok, mert különben az állam hajója esorbult volna.

A ezerszerű okos beosztás e szerint hiányzott. Heten dolgoztak tehát e keskeny hosszú szobában s a nyolcadik csak azért nem működött ott, mivel a hely nem engedte meg. Orvos-rendőri szempontból e szerint a szoba berendezése ellen túltömöttség és ezért az egészségre káros mivolta miatt kifogást lehetett volna tenni, de arra egyik tisztviselő sem vállalkozott. Mert elégedetlenség, zugolódás nyilvánítás nem illet tisztviselőhöz, aztán a kezdeményező porul is járhatott volna, megrovást, dorgálást s tán még — küszöbön levén a szervezés — egyebet is, valami kihéptentés-félet kaphatott volna.

A szoba baloldalán úgy középtájt egy ajtó nyílt a szomszéd terembe, melyben a tanácsos dolgozott másodmagával. Mindkét teremben a nélkülözhető üres helyeket teógiáig nyúló magas állványok tölték meg, felhagyatván azonban a járás-kelésre, a mozoghatásra és a lélekzésre mulhatlanul szükséges tér.

Es ezért mondtam fentebb, hogy ezen iroda sajátságos berendezéssel bírt, de még sajtóságosabb különleges-ségre mutatott az ott működő tisztviselők beosztása és megválogatása, maga a szervezet szervezésében, nemzeti-ségi és vallási szempontból, mert a magyar szent koronához tartozó mindenféle nemzetiség és törvényesen bevett-vallás képviselve volt ott egy vagy két egyénnel. Dolgozott abban az osztályban magyar, székely, német, rác, tót, román és izrael eredetű tisztviselő is. Es minden törvényesen bevett és beczkelyezett vallásnak, mint római katolikus, helvét, ágostai, unitárius, továbbá egyesült és nem egyesült görög hitű és Mózes tanának követője volt ott sze nélyesítve egy vagy két alakkal.

Egy darabka Magyarország volt ez osztály fény- és árnyoldalával, bajaival, szenvedéseivel és nemzeti-ségi kérdéseivel. A tisztviselők azonban — dicséretükre legyen mondva — mindnyájan válogatott, szemenszedett uri egyének valónak, a jók java és a jelesek jelesei voltak ott beosztva. Maga az osztály tehát a többiekhez viszonyítva mintaszerű volt, a hivatalos órákat pontosan megtartották, átdolgozták, az egész azonban a rend, a pontosság és a kimért kérlelhetlen szigor jellegével bírt. Es e jelleg maga a szigor, kétségtelenül az osztály főnökétől, magától a tanácsostól jött. S ha számba vesszük az ezen osztályban dolgozó tisztviselők sajátságait és szellemi képzettségük kisebb-nagyobb fejlettségét, az ezekből folyó nézetek és elvek eltéréseit, magát a különböző gondolkozási módot, bámulatunkat nem tagadhatjuk meg attól a férfutól, ki hivatva volt az egészet vezetni. Mert ember legyen az, ki az egymástól elütő és egymással ellentétben álló heterogen elemeket összetartja s az egészet ugyszólván egy kalap alá hozza. Es ez a főnöknek sikerült is, de nagy ára volt a sikernek, azért az csakugyan ember is volt a talpán, mert benne minden egyes tisztviselő valódi főnökére ismert. A főnök ur szellemi képzettségénél fogva úgy egyeseknél, mint az egészen uralkodott s nagyon értett ahhoz, mit tapintatos eljárásnak és alkalmazkodásnak nevezünk, mely tulajdonságát annyira fejlesztette, hogy a legapróbb dolgokat, például a dohányzásra is ügyelt — s e tekintetben is igyekezett mindegyik tisztviselő fajsajátságainak és szokásainak eleget tenni. Mert a tanácsos magyarnak és székelynek pipázott és szivarozott, szerbnek és romának esibokolt és szivarkázott, németnek és száznak pedig szivarozott és burnótozott, a tótnak pedig prüsszentett, ki mindig utánna mondta: egyszírigre nadságodnak. A tanácsosnak elég nagy öblös orra volt ahhoz, hogy azon mint valami arezkürtön odor füstök-et eresztgessen kifelé, vagy pedig azt a burnót idegesiklandoztató és agyvelőtisztító áldásába részesítse. Még szeme fénye is oly változó és bizonytalan színképességgel bírt, hogy maga az alárendelt tisztviselők sem voltak és lehetek tisztában, vajjon milyen színű hát tulajdonképen főnökük szeme, magyar, német, rác, tót, avagy oláh szem-e az, mely naponként boldogítja őket kegyesen mosolygó, örömteljes és pártoló vagy ellenkezőleg haragos, szuró és lesújtó kifejezésével? — mert az vegyülete volt a barna, sárga, a fekete és sötétzöld színnek. Annyi áll, hogy e szemek nappal a verőfénynél — tekintettel a világosság kisebb vagy nagyobb terjedőségére sötétzöld és sárga színben tündökölték, de este a gyertya fénynél gránátfeke színben ragyogtak. Igazi főnöknek való szemek valónak azok (Folytatása következik.)

Hivatalos közlemények.

Áriejtési hirdetmény.

A gömörmegeyi budapest-vác-kassai államuton 1884. 1885. és 1886-ik éveken eszközleendő kavicszállítás biztosítása iránt zárt írásbeli ajánlatok utján verseny tárgyalás fog 1884-ik évi február hó 1-én Rimaszombatban, a m. kir. építészeti hivatal helyiségében tartatni.

Felhivatnak a vállalkozni kívánók, hogy írásbeli ajánlataikat az említett helyen a gömörmegeyi kir. építészeti hivatalhoz a tárgyalás napon délelőtti 10 óráig nyujtsák be, minthogy később érkező ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Az ajánlat egyes utmesterségekre, vagy a törvényhatóság területén átvonuló egyes államuton, vagy pedig a törvényhatóság területén levő összes államutakra szólhat.

Az 50 kros bélyeggel ellátott ajánlatokhoz, az ajánlati összegnek 5%-ka mint bánatpénz csatolandó, vagy készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az ajánlatokban az egységi árakból teendő árengedés számokkal és betűkkel világosan kiirandó.

Azon ajánlattevőknek, kik a kavics szállítást el nem nyerték; a leteit bánatpénz az ajánlati tárgyalás befejeztével azonnal vissza fog szolgáltatni, az illető vállalkozó pedig biztosítékát 10%-tólire kiegészítve a szállítás befejeztéig biztosítékképp letéve marad.

A tett ajánlat az illető vállalkozóra nézve azonnal, a kinstárra nézve pedig csak az naptól fogva kötelező, amikor az, a miniszterium által jóváhagyatik.

Az ajánlatban határozottan kiteendő hogy ajánkozó a helyi körülményeket az ujabban megállapított szállítási feltételeket stb. teljesen ismeri és azoknak magát minden kifogás nélkül aláveti.

A szállítandó kavicsmennyiség, minőség, annak egységárai, részletes szállítási feltételek és a szerződés mintája a megyei kir. építészeti hivatalnál a szokott hivatalos órákban megtekinthetők.

Rszombat, 1884. évi január hó 15-én, a gömörmegeyi m. kir. építészeti hivatal. **Beliczay László,** kir. főmérnök.

Rimaszombati kir. törvényszék elnökétől.

Pályázati hirdetmény.

76. sz. — A rimaszombati kir. törvényszéknél előléptetés folytán üresedésbe jött kir. törvényszéki birói állomásra a nagyméltóságú m. k. igazságügy miniszterium f. évi 118./l. M. E. sz. a. engedélyezett pályázat nyittatik; felhivatnak a pályázni kívánók szabályszerűen felszerelt folyamodványaiknak f. év február 20-ig alólírott kir. törvényszék elnökségénél leendő benyújtására. A később beérkező figyelembe vétetni nem fognak.

Rimaszombat, 1884. január 17.

Fornét Jenő, kir. tszéki elnök.

Gömörmege kir. tanfelügyelőjétől.

Körlevél.

49. sz. — Aigner (Abafi) Lajos budapesti könyvkiadó hazai jelesebb íróink műveinek ismertetését s illetőleg jutányos kiadás által széles körökben való terjesztését tűzven ki ezéljául, arra a „Nemzeti könyvtár“ című vállalatot indította meg.

Mint hogy említett művek terjesztésében nemzeti művelődésünk egy lényeges tényezőjét látom, a „Nemzeti könyvtár“ című vállalatot iskolai s főképen népkönyvtárak számára ezennel ajánlom oly hozzáadással, hogy a netaláni megszerzésnél a választás -- tekintettel a népoktatási intézetek különböző fokaira, valamint a népkönyvtárak speciális szükségleteire, kellő ovatossággal és paedagogiai tapintattal eszközöltessek.

Miről a vallás és közokt. m. kir. miniszteriumnak 1883. évi decz. 24-én 38.299. sz. a. kelt rendelete értelmében tudomás s mihez tartás végett a t. iskolaszéket ezenel értesitem.

Rimaszombat, 1884. jan. 11-én.

Groó Vilmos, kir. tanfelügyelő.

Felölös szerkesztő: **Bodor István.**

Magán-hirdetések.

Eladó czimbalom!

Egy Schunda-féle teljes 34 hangu, egészen új czimbalom hozzávaló ládával, verő és hangoló kulesesal együtt, esetleg „czimbalom iskola“ is igen jutányos áron eladó, — tudakozódhatni Ratkón **Démann Gedeon** urnál.

Meghívás.

A nagy-röczei kölcsönös segélyszövetkezet — az alapszabályokban kitűzött ügyek elintézése ezéljából f. évi február hó 2-ik napján délután 2 órakor tulajdon helyiségében tartandó

közgyűlésre

a szövetkezet összes jogosított tagjait tisztelettel meghívja.

Nagy-Röczen, 1884. évi január hó 10-én.

Hlavacs Sámuel,

igazgatósági elnök.

Bál-és lakodalmakra

alkalmas virág-csokrok, különböző alak- és nagyságban, divatos, finom tartókban, izletesen kiállítva jutányos áron kaphatók Rimaszombatban **Wikoukal Henrik** műkertésznél.

Jegyzet: Vidéki megrendelések esokor ár, szállítási mód és érkezési idő megnevezése folytán, utánvétel mellett pontosan eszközöltenek.

Kiadó lakás.

A Losonczy utca 47-ik száma alatt 2 különálló kényelmes lakás folyó év Szent-György napjától bérbe kiadó. Értekezhetni **Benyo Béla** kereskedésében Rimaszombatban.

Előfizetési felhívás

az „ÁRLEJTÉSI KÖZLÖNY“

X. évfolyamára.

Egyedüli s legrégebb, tehát különösen a külföldön is a legelterjedtebb közlönye az összes magyarországi és a honi vállalkozókat érdeklő ausztriai, horvátországi, boszniai s külföldi áriejtéseknek, a melyek mindennemű műszaki munkákra, építésekre, kész áru- és mindenféle munkaszállításokra (minden szakmájú gyáros, iparos, kereskedő pályázatával) adás-vételekre, bérletekre stb. vonatkoznak s hivatalos és magán, de mindig első forrásokból merítettnek.

Kizárólagos közlönye az összes hivatalos árlejtési kiírásoknak, a melyek e szaklapban a legkimerítőbben közöltetnek s melyek mellett ezen felül az előfizető gyors és pontos információkat is kap kívánatra a szerkesztőségtől.

E szaklap minden számottevő műszaki irodában, gyárban, ipartelepen és műhelyben nélkülözhetetlen s mindennemű hirdetésekre nézve épen elterjedtségénél fogva a legjobban ajánlható.

Előfizetési ár:

1 évre . . . 6 frt. | Félévre . . . 3 frt. | Negyedévre . . . 2 frt.

Előfizetési pénzek és megrendelések intézendők az

„Árlejtési Közlöny“ kiadóhivatalába, Budapest. Bálvány-utca 3.